

VENDIM
Nr.8, datë 2.5.2006

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Alfred Karamuço	Anëtar	i	Gjykatës Kushtetuese
Fehmi Abdiu	Anëtar	i	“ “
Kristofor Peçi	Anëtar	i	“ “
Vjollca Meçaj	Anëtare	e	“ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar	i	“ “
Petrit Plloçi	Anëtar	i	“ “
Sokol Sadushi	Anëtar	i	“ “
Kujtim Puto	Anëtar	i	“ “

me sekretare Arbenka Lalica, në datë 06.02.2006, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen me nr.16 Akti që i përket:

KËRKUES: EQEREM, ZYHDI, HILMI, ISLAM SHIJAKU; TEUTA HOXHA; KADRIJE HASHO; KUDRETE DISHNICA, përfaqësuar nga avokatët Arqile Nini e Dilaver Kambo, me autorizim.

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

1. BASHKIA TIRANË, përfaqësuar nga juristja Natasha Kondi, me autorizim.
2. AGIM SULÇE, ZIHNI CUKALLA, KRISTUL BECI, DINE ABAZI, LUAN DAULLE, përfaqësuar vetë dhe nga Agim Sulçe e Zihni Cukalla.
3. ADRIATIK KALLULLI, KUJTIM SHESHI, ASTRIT SHABANI, THOMA BECI, LUTFI PEÇI, ALI KAZA, ASTRIT NANO, AGIM BALLA, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i vendimit nr.64, datë 25.06.2004 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 33/1 e 131/f të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

Kërkuesit, kanë parashtruar këto shkaqe për shfuqizimin si antikushtetues të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë:

- Nuk u është komunikuar kërkesa për rishikim sipas nenit 447 të Kodit të Procedurës Civile.
 - Vendimi është marrë në dhomën e këshillimit kur duhej të shqyrtohej në seancë gjyqësore në prani të palëve dhe t'u jepej mundësia të shprehnin pretendimet e kundërshtimet e tyre për provën e re.
- Subjektet e interesuara, kanë parashtruar këto shkaqe për mospranimin e kërkesës:
- Në këtë çështje nuk duhej të investohej Gjykata Kushtetuese, sepse gjykimi vazhdon. Rigjykimi në apel do t'u krijojë mundësitë palëve të parashtrojnë pretendimet e tyre.

- Parimi i kontradiktoritetit në gjykim nuk mund të zbatohet në seancën e rishikimit në Gjykatën e Lartë, sepse atje nuk kemi shqyrtim të një padie që i nënshtrohet pretendimeve të palëve.

- Vendimi i Gjykatës së Lartë për rishikim nuk është marrë në dhomën e këshillimit, por në seancë të rregullt gjyqësore ku është bërë vetëm vlerësimi nëse prova e re i plotëson kriteret për kthimin e çështjes për rigjykim.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Kujtim Puto, përfaqësuesit e kërkuesve që kërkuan pranimin e kërkesës; përfaqësuesit e subjekteve të interesuara që kërkuan rrëzimin e kërkesës dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr.6623, datë 31.07.1996, ka vendosur rrëzimin e padisë së subjekteve të interesuara Agim Sulçe etj., ngritur kundër kërkuesve Eqerem Shijaku etj. dhe Bashkisë Tiranë, për kundërshtimin dhe pavlefshmërinë juridike të aktit administrativ

nr.1358, datë 14.08.1992, me të cilin, këtyre të fundit u është njohur pronësia dhe u është kthyer pallati i banimit nr.7, ndodhur në Rrugën “Vaso Pasha”, Tiranë. Ky vendim, pas rigjykit, është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr.13, datë 17.11.1998 dhe nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.271, datë 10.03.2000. Mbi rekursin në interes të ligjit, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.12, datë 17.01.2002, kanë vendosur lënien në fuqi të vendimit të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

Pas vendimit të Kolegjeve të Bashkuara, subjektet e interesuara, kanë kërkuar rishikimin e vendimit duke pretenduar se kanë zbuluar prova të reja dhe Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.64, datë 25.06.2004, ka prishur vendimin nr.13, datë 17.11.1998 të Gjykatës së Apelit Durrës dhe e ka kthyer çështjen për rigjykim në po atë gjykatë duke pezulluar edhe ekzekutimin e vendimit të formës së prerë.

Në çështjen në shqyrtim Gjykata Kushtetuese konfirmon edhe një herë qëndrimet e mbajtura në vendimin e saj nr.17, datë 18.07.2005, lidhur me legjitimitimin e palëve për të vënë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese, njoftimin e kërkesës për rishikim palës tjetër, si dhe për dëgjimin e tyre në seancë gjyqësore.

1. Në kundërshtim me pretendimet e subjekteve të interesuara, Gjykata Kushtetuese arriti në përfundimin se kërkuessit kanë të drejtë t'i drejtohen e ta vënë në lëvizje këtë Gjykatë për shfuqizimin si antikushtetues të vendimit nr.64, datë 25.06.2004 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

Sipas nenit 134/1 shkronja “g” të Kushtetutës në lidhje me nenin 131/f të saj, individët legjitimohen të vënë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese për shqyrtimin e ankesave të tyre nëse këto ankesa përmbajnë pretendime për një proces jo të rregullt ligjor dhe nëse ankuesit i kanë shterrur të gjitha mjetet e tjera juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave.

Nga vlerësimi i rrethanave të çështjes, rezulton se pretendimet e kërkuessve kanë të bëjnë me një vendim të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, i cili, sipas tyre, jo vetëm ka prishur një vendim të një procesi gjyqësor të mëparshëm të përfunduar, por edhe se shkelja e së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt nga Gjykata e Lartë nuk mund të riparohet në rigjykimet e çështjes.

Kërkesa për rishikimin e një vendimi të formës së prerë është një mjet i jashtëzakonshëm që pas ndryshimeve të Kodit të Procedurës Civile të vitit 2001 nuk shqyrtohet fillimisht nga gjykata e rrethit, por drejtpërdrejt nga Gjykata e Lartë dhe si rrjedhojë pala në proces, e cenuar nga prishja e vendimit, nuk ka asnjë mundësi e mjet procedural brenda juridiksionit gjyqësor të kundërshtojë prishjen nga kolegji civil dhe të kërkojë respektimin e të drejtave që rrjedhin nga vendimi i formës së prerë.

Jurisprudenca kushtetuese nuk i konsideron të shterrura mjetet juridike për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese në rastet kur shqyrtimi i çështjes nuk ka përfunduar, po vazhdon pas kthimit të saj për rigjykim, sepse pretendimet për cenimin e parimeve kushtetuese të procesit në marrjen e provave e zbatimin e ligjit do të marrin përgjigje gjatë rigjykit të çështjes. Po në rastin në shqyrtim Gjykata e Lartë ka prishur vendimin e formës së prerë që i takon një procesi tashmë të përfunduar duke vendosur kthimin për rigjykim dhe pezullimin e zbatimit të atij vendimi.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke pranuar kërkesën për rishikimin e çështjes jo vetëm e pranoi kërkesën e provat e paraqitura, por bëri edhe vlerësimin e tyre në raport me kërkesat e nenit 494/a të Kodit të Procedurës Civile. Ai jo vetëm i konsideroi ato prova të reja dhe që kanë lidhje me zgjidhjen e mëparshme të çështjes, por arriti edhe në përfundimin që këto prova nuk mund të direshin nga palët gjatë gjykit të mëparshëm të çështjes. Për këtë gjykim dhe për këto konkluzione të Gjykatës së Lartë, kërkuessi nuk ka mjet tjetër ankimi të efektshëm për të kundërshtuar cenimin e parimeve të një procesi të rregullt që ka sjellë si pasojë prishjen e vendimit.

Në këto rrethana, duke u nisur nga sa më sipër dhe nga fakti që rishikimi është mjet i jashtëzakonshëm e vendimi i Gjykatës së Lartë për prishjen është përfundimtar në sistemin gjyqësor, duhet të pranohet që kërkuessve u janë shterrur të gjitha mjetet ligjore për mbrojtjen e të drejtave të tyre, prandaj ata legjitimohen të vënë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese për të kërkuar shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

2. Nga zhvillimi i gjykit rezultoi e provuar se Gjykata e Lartë ka pranuar për shqyrtim kërkesën e subjekteve të interesuara, por nuk u ka komunikuar kërkuessve një kopje të kësaj kërkesë. Jo vetëm kaq, por nga vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë rezulton se kërkesa për rishikim është shqyrtuar drejtpërdrejt në seancë gjyqësore dhe është vendosur pranimi i kërkesës, prishja e vendimit nr.13, datë 17.11.1998 të Gjykatës së Apelit Durrës, kthimi i çështjes për rigjykim dhe pezullimi i

ekzekutimit të këtij vendimi, por pa u thirrur kërkuesit dhe pa u dëgjuar ata, megjithëse ishin palë në vendimin e cenuar.

Në gjithë këtë proces, Gjykata Kushtetuese konstaton cenimin e së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor të parashikuar në nenin 42 të Kushtetutës dhe në nenin 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut.

E drejta për t'u njoftuar për ankimin dhe për të mësuar për argumentet e faktet e parashtruara në të është pjesë e së drejtës së individit për një proces të rregullt ligjor, nëpërmjet së cilës atij do t'i krijohen mundësitë për të përgatitur mbrojtjen e vet dhe për të parashtruar argumentet e veta për pretendimet e palës tjetër. Vetë Kodi i Procedurës Civile në pjesën e tretë të tij (Ankimet dhe mënyra e gjyqimit të tyre) dhe sidomos në nenin 442 të tij e përcakton kërkesën për rishikim si një mjet ankimi, ndërsa në nenin 447 nuk e përjashton atë nga detyrimi që ka gjykata për t'ia njoftuar atë palës tjetër pavarësisht nga fakti nëse çështja do të shqyrtohet në dhomën e këshillimit apo do të kalojë për shqyrtim në seancë gjyqësore.

3. Parimi i "procesit të rregullt gjyqësor" ka si element të vetin edhe të drejtën e secilës palë për të qenë e pranishme në seancë gjyqësore. Jurisprudenca kushtetuese dhe praktika e Gjykatës Europiane për të Drejtat e Njeriut kanë përcaktuar standarde edhe për pjesëmarrjen në gjykim, me qëllim që t'i krijohen mundësitë secilës palë për të mbrojtur efektivisht të drejtën që pretendohet si e shkelur.

Nga përmbajtja e dispozitave të Kodit të Procedurës Civile për rishikimin, si dhe nga vetë vendimi nr.1, datë 31.01.2006 i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë që kanë interpretuar ato dispozita, rezulton se kërkesa për rishikimin e një vendimi civil të formës së prerë shqyrtohet nga kolegji civil, në dhomën e këshillimit, pa pjesëmarrjen e palëve. Nga përmbajtja e dispozitave të Kodit të Procedurës Civile, rezulton gjithashtu se gjykata verifikon fillimisht nëse janë rastet e rishikimit, nëse është bërë nga ata që e kanë këtë drejtë, nëse është në tërësi e mbështetur në ligj e në prova e nëse janë kriteret ligjore për shqyrtim. Por, kjo e fundit, pra dhoma e këshillimit, është një organizëm që nuk mund të shërbejë për prishjen e vendimeve të formës së prerë, aq më tepër kur ai i ka kaluar të gjitha shkallët e shqyrtimit, por vetëm për seleksionimin e tyre d.m.th. për verifikimin nëse janë paraqitur shkaqe për kalimin në seancë. Nëse kërkesat e ligjit për kalimin në seancë nuk janë plotësuar, dhoma e këshillimit vendos mospranimin e kërkesës për rishikim. Por nëse këto kriterë plotësohen, gjykata nuk mund të vendosë drejtpërdrejt prishjen e vendimit pa respektuar parimet kushtetuese të dëgjimit të palëve e të barazisë së mjeteve. Një vendim i tillë është pranuar edhe nga Gjykata Europiane për të Drejtat e Njeriut. "Kushdo qoftë në procesin penal, qoftë në procesin civil duhet të ketë mundësinë t'i paraqesë gjykatës, në mënyrën e duhur, çështjen e vet, në kushte që nuk e vendosin atë në situatë dukshëm të pafavorshme në raport me palën kundërshtare".¹

Në çështjen objekt shqyrtimi është vendosur prishja e vendimit të formës së prerë, nëpërmjet kërkesës për rishikim, që është një mjet i jashtëzakonshëm. Megjithëse shqyrtimi është bërë në seancë gjyqësore, ku janë vlerësuar dobishmëria dhe rëndësia e provave të paraqitura nga njëra palë, nuk është njoftuar pala tjetër të marrë pjesë në gjykim dhe të japë mendimet e veta për këto prova dhe për ndikimin që ato duhet të kenë në cenimin e vendimit të formës së prerë. Në këtë mënyrë prishja e vendimit të formës së prerë është bërë duke vënë në situatë krejtësisht të pafavorshme palën, në favor të së cilës ishte dhënë vendimi dhe duke cenuar ekuilibrin që duhet të kenë ato në proces.

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në vendimin nr.17, datë 18.07.2005, duke iu referuar praktikës së Gjykatës Europiane për të Drejtat e Njeriut,² ka pranuar se e drejta për një proces të rregullt përfshin gjithashtu edhe nocionin se të dyja palët në proces kanë të drejtë të kenë informacion për faktet dhe argumentet e palës kundërshtare, që nënkupton në parim mundësinë për palët të kenë njohuri edhe për komentet mbi provat e nxjerra. Ajo ka pranuar gjithashtu se duke marrë parasysh natyrën e shqyrtimit të çështjeve në rishikim që ka të bëjë jo vetëm me konstatimin e fakteve, por edhe me vlerësimin e tyre, ky vlerësim duhet të bëhet mbi bazën e parimit të barazisë së armëve apo kontradiktoritetit në gjykim.

Pjesëmarrja e palëve në gjykim, dëgjimi i pretendimeve të tyre për provat e interpretimin e ligjit në çështjen konkrete, garantohet nga neni 42 i Kushtetutës e neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut, sepse kjo pjesëmarrje shërben për të mbrojtur në substancë të drejtat e secilës palë.

¹ "Domba Beheer B.V. kundër Holandës", datë 27.10.1993.

² Çështja Ruiz Mateos kundër Spanjës, datë 23.06.1993.

Jo vetëm kaq, por krijimi i kushteve për të bërë një mbrojtje efektive është jo vetëm në interes të palëve, por edhe në interes të drejtësisë.

Në çështjen në shqyrtim, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në seancë gjyqësore, ka shqyrtuar kërkesën me argumentet dhe provat e paraqitura nga një palë dhe ashtu siç pranojnë vetë kërkuessit është bërë shqyrtimi i kërkesës për rishikim mbi bazën e një dokumenti - provë e re. Por vendimi objekt shqyrtimi ka cenuar një gjendje juridike të krijuar dhe të drejta të fituara të cilat duhet të respektohen si nga shteti ashtu edhe nga individët. Këto të drejta nuk mund të mohohen dhe as të vihen në dyshim me arsyetimin se është paraqitur një provë e re nëqoftëse nuk respektohen parimet kushtetuese ndërmjet të cilave është edhe dëgjimi i pretendimeve të palës tjetër për provat e paraqitura. Çdo proces ku vihen në dyshim të drejtat e fituara nuk mund të konsiderohet se qëndron jashtë nocionit të “procesit të rregullt” përderisa diskutohet e vendoset lidhur me këto të drejta të fituara. Prandaj, respektimi i parimit kushtetues të procesit të rregullt nuk mund të pranohet se fillon vetëm në rigjykimin e çështjes në gjykatën e rrethit. Përkundrazi, ky parim është i detyrueshëm të respektohet në të gjitha fazat e një procesi ku kërkohet të cenohen të drejtat e fituara dhe siguria juridike që rrjedh prej tyre.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 72 dhe 77 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr.64, datë 25.06.2004 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

- Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Kolegjin Civil të Gjykatës së Lartë.

- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.